

Retningslinjer til vedtektene 2017 - 2021

Landsstyret kan vedta endringer i retningslinjene til vedtektene i landsmøteperioden.

27.03.2018 av Informasjonsavdelinga
Sist oppdatert: 13.09.2018

Retningslinjer til § 1 Navn

Det er ikke anledning til å benytte forkortelser av forbundets navn.

Retningslinjer til § 6 Medlemskap

Retningslinjer til § 6.1.1

For å kunne bli medlem i Fagforbundet forutsettes det at vedkommende er yrkesaktiv, lærling, student eller elev i videregående opplæring.

Medlemskapet skal være i den fagforeningen der vedkommende har den største stillingsandelen. Dersom stillingsandelene er like store skal fagforeningstilhørigheten avgjøres av medlemmet selv.

Student- og elevmedlemmer

Fagforbundet organiserer studenter og elever.

Studentmedlemskap

Minimumskrav for å kunne organisere seg som studentmedlem er at studiet anses som hovedbeskjeftigelse, minimum 30 studiepoeng pr år. Inntekt må ikke overstige lånekassens inntektsgrense angående stipend. Inntekt i studiets ferieperioder regnes ikke med.

Studentmedlemmer har rettigheter i henhold til de obligatoriske kollektive forsikringsordningene og OUO.

Elevmedlemskap

Minimumskrav for å kunne organisere seg som elev, er følgende at skoletiden anses som hovedbeskjeftigelse, minimum 20 timer pr. uke.

Elev- og lærlingmedlemmer har ingen rettigheter i henhold til de obligatoriske kollektive forsikringsordningene og OUO, med mindre de betaler kontingent tilsvarende studentmedlemmer.

Se for øvrig [retningslinjer til § 11.2.6](#).

Retningslinjer til § 6.1.2

Bimedlem betaler kontingent på vanlig måte, unntatt premien til obligatoriske kollektive forsikringer og OUO. Bimedlemmer har ingen rettigheter til stipend fra OUO og utbetalinger fra Fagforbundets stønadskasse. Et bimedlemskap gir ingen rettigheter i kollektiv hjemforsikring via Fagforbundet.

Retningslinjer til § 6.3

Det er ikke anledning til å benytte forkortelser ved benevning av yrkesseksjonene. Navnet yrkesseksjon er vedtatt for å tydeliggjøre og markedsføre forbundets yrkesorganisering.

Retningslinjer til § 6.7

Dette gjelder LOs vedtekter § 19 som er slik:

1. Forbundene plikter å motta medlemmer fra et annet forbund, når medlemmene har sitt medlemskap i orden. Nytt forbund kan gi melding om endring til tidligere forbund, hvis medlemmet ikke selv har ordnet med dette.
2. Vilkåret for slik overføring er at medlemmer har eller har fått arbeid i et yrke som ligger innenfor forbundets virkeområde.
3. Overføring skal finne sted innen to måneder regnet fra det tidspunkt medlemmene har fått arbeid i vedkommende yrke. I slike tilfeller får medlemmet straks rettigheter i det nye forbundet, og medlemskort skal utleveres gratis.

Retningslinjer til § 7 Æresmedlemskap

Fritaket gjelder sentral og lokal kontingent, obligatoriske forsikringer og Fagforbundets OUO-fond.

Retningslinjer til § 8 Medlemskontingent

Retningslinjer til § 8.1

Ferielønn som utbetales i henhold til Ferielovens bestemmelser regnes som lønn og er dermed gjenstand for trekk av kontingent. Dette gjelder ikke for pensjonister og uføre det første året uten lønnsinntekt.

Omsorgslønn er lønn med pensjonsopptjening og er gjenstand for trekk av kontingent.

Retningslinjer til § 8.5

Forbundsstyret skal godkjenne både innføring, oppheving og endring av lokal tilleggskontingent.

Retningslinjer til § 8.8

Medlem som er skyldig kontingent, skal kontaktes snarest mulig for oppfølging av medlemskapet.

Medlemmet mottar krav 1 måned etter den perioden kravet gjelder for. Purring sendes 1 måned etter det første kravet. Purringen (melding til medlemmet) skal inneholde opplysning om at medlemskapet kan bli strøket dersom kontingenten ikke blir betalt ved forfall.

Fagforeningen skal selv kontrollere hvem som står i fare for å bli strøket. (Se til enhver tid gjeldende rutine for rapportering.) Rapport om innmelding og utmelding, må hentes ut av medlemsregisteret minst hver måned, og gir grunnlag for oppfølging av disse medlemmene.

Retningslinjer til § 11 Fagforeningen

Retningslinjer til § 11.1.1

Det er årsmøtet som fatter vedtak om endring av fagforeningens navn.

Fagforeningene har plikt til å registrere seg i Enhetsregisteret.

Retningslinjer til § 11.2.1

Styret i fagforeningen ivaretar arbeidsmiljøaktiviteten. Ett av styremedlemmene i fagforeningen skal ha et særlig ansvar for denne aktiviteten. Arbeid med helse, miljø og sikkerhet på forskjellige arbeidsplasser og tariffområder skal legges inn i fagforeningens handlingsplan.

Ett verneombud fra en av virksomhetene i fagforeningens organisasjonsområde skal tiltre fagforeningens styre med tale- og forslagsrett.

Retningslinjer til § 11.2.6

Medlemmet skal registreres i medlemsregisteret i forhold til lønns- og arbeidsvilkår, yrke/utdanning. Det er særlig viktig at stillingskode, arbeidssted, tariffområde, yrke/utdanning, e-postadresse og mobilnummer til enhver tid er riktig registrert.

Innmeldinger effektueres av det organisasjonsledd som mottar innmeldingen. Fagforeningen har ansvar for å kontrollere og ajourføre foreningens medlemsbevegelser minst 1 gang pr. måned. Forbundsregionen melder fra til arbeidsgiver om nye medlemmer som skal registreres for trekk av kontingent. Tilsvarende har forbundsregionen ansvar for å melde fra til arbeidsgiver om utmeldte som ikke lenger skal trekkes.

Har medlemmet to arbeidsgivere skal det betales kontingent hos begge arbeidsgivere. Samlet kontingent skal ikke overstige gjeldende maksimumskontingent. Medlemmet skal registreres i medlemsregisteret hos den arbeidsgiver hvor vedkommende har størst stilling. Premie for obligatoriske forsikringer og OOU trekkes bare hos denne arbeidsgiveren.

Dersom et medlem skifter til en arbeidsplass der en annen fagforening organiserer hovedtyngden av medlemmene skal vedkommende overføres til denne fagforeningen.

Når fagforeningen/Fagforbundet får melding om at et medlem er blitt alders- eller uførepensjonist, skal endringen registreres i medlemsregisteret. Når det gjelder uførepensjonister skal det kreves dokumentasjon.

Fra den dato medlemmet melder fra til fagforeningen/Fagforbundet om slik endring og fram til utgangen av dette året, betales ingen kontingent. Deretter betaler medlemmet pensjonistkontingent. Medlemmer som er fylt 75 år er fritatt for kontingent.

For å bli registrert som uførepensjonist må medlemmet ha trådt helt ut av arbeidslivet og ikke motta lønn fra en arbeidsgiver. Dersom medlemmet senere trer inn i arbeidslivet igjen, helt eller delvis, skal det betales kontingent som yrkesaktiv. Alders- og uførepensjonister kan da ha lønnsinntekt tilsvarende folketrygdens grunnbeløp uten at det skal trekkes kontingent av opptjent lønn.

Dersom uføretrygden er gitt med tilbakevirkende kraft, tilbakebetales ikke allerede innbetalt kontingent.

Fagforbundets 25-års jubileumsmerke

Etter 25 års medlemskap i Fagforbundet skal medlemmet få tildelt Fagforbundet jubileumsmerke med diplom. Fagforeningen deler ut jubileumsmerke og har ansvaret for oppfølgingen, herunder å registrere utdelingsdato i medlemsregisteret.

Jubileumsmerkene betales av fagforeningen.

Medlemsperioden inkluderer medlemskap i tidligere Norsk Helse- og Sosialforbund og Norsk Kommuneforbund.

Oversikt over medlemmer som har vært medlem i 25 år kan fagforeningen finne i medlemsregisteret. ("ME-R-9006 Jubileumsmedlemmer" i Fane 2)

25-års jubileumsmerke bestilles i Fagforbundets nettbutikk under overskriften jubileumsmerker

Ved bestilling oppgis antall nåler og diplomer som bestilles, dato for utdeling av merkene og adressen merkene skal sendes til.

Bestilling sendes to måneder før utdeling.

LOs 40-årsmerke med diplom

Etter 40 års sammenhengende medlemskap i LO, skal medlemmet få tildelt LOs 40 års merke med diplom.

Fagforeningen deler ut LOs 40 års merke og har ansvaret for oppfølgingen, herunder å registrere utdelingsdato i medlemsregisteret.

Merket betales av forbundet.

Oversikt over medlemmer som har vært medlem i 40 år kan fagforeningen finne i medlemsregisteret. («ME-R-9006 Jubileumsmedlemmer» i Fane 2).

LOs 40-årsmerke med diplom bestilles i Fagforbundets nettbutikk under overskriften jubileumsmerke.

Ved bestilling oppgis antall merker og diplomer som bestilles, dato for utdeling av merkene og adressen merkene skal sendes til.

Bestilling sendes to måneder før utdeling.

Utbetalinger fra Stønadskassen

Alle betalende medlemmer, med unntak av bimedlemmer, har rettigheter i Stønadskassen. Stønaden utbetales ved medlemmets død. Fagforeningene har i den grad det er mulig, plikt til å underrette etterlatte om Stønadskassens utbetalinger.

Retningslinjer til § 11.3.6

Revisor skal ikke bare se på om regnskapet er ført riktig, men skal også sjekke at utbetalinger er gjort i henhold til styrevedtak og Fagforbundets vedtekter.

Retningslinjer til § 11.5.1

Leder og opplæringsansvarlig skal ikke velges samme år som nestleder og kasserer. Kasserer kan ikke ha verv som leder eller nestleder.

Retningslinjer til § 11.6.1

Vedtak om oppløsning, deling og sammenslåing av fagforeninger skal vedtas på årsmøtet. Ved sammenslåing av to eller flere fagforeninger beholdes det laveste nummeret i medlemsregisteret der dette har en historisk betydning.

Før vedtak om sammenslåing fattes skal fagforeningene ha oversikt over fagforeningenes aktiva og passiva. Spesielt viktig er her eierandeler i Folkets Hus, hytter, og andre sameier der vedtekter tilsier at eierandeler skal innløses ved oppløsning av forening.

Etter at vedtak om oppløsning, deling eller sammenslåing er fattet i fagforeningenes årsmøter, skal forbundsregionens styre vedta sammenslåingen, [jfr. § 13.4.2](#). Forbundsregionens vedtak sendes forbundet sentralt.

Dersom sammenslåingen krysser forbundsregionsgrenser, sendes saken til forbundsstyret for endelig godkjenning, [ref. § 19.1](#).

Forbundsregionen bistår fagforeningen med endringer i medlemsregisteret.

Den nye fagforeningen sørger for at arbeidsgivere får de nødvendige meldinger om medlemmers kontingenttrekk.

Viser for øvrig prosedyrebeskrivelse for oppløsning, deling og sammenslåing av fagforeninger.

Retningslinjer til § 11.7.4

Med virksomhet menes både virksomheten totalt og undervirksomheter. Ved større virksomheter kan det være klubber på forskjellig nivå. Klubbene bygges opp i henhold til den enkelte virksomhets tillitsvalgtordning etter aktuell hovedavtale.

Retningslinjer til § 11.8.1

Årskonferansene for yrkesseksjonene, avholdes senest 21 dager etter fagforeningens årsmøte.

Retningslinjer til § 11.9.1

Årskonferansen for ungdom avholdes senest 21 dager etter fagforeningens årsmøte.

Retningslinjer til § 11.9.2

Årskonferansen for pensjonister avholdes senest 21 dager etter fagforeningens årsmøte.

Retningslinjer til § 12

Når flere fagforeninger organiserer arbeidstakere hos samme arbeidsgiver

1. Når det er minst to fagforeninger med medlemmer ansatt hos samme arbeidsgiver, skal det opprettes et koordineringsledd for å samordne arbeidet i forhold til arbeidsgiver. Det samme gjelder fagforeninger som har medlemmer innen et

samarbeidstiltak mellom arbeidsgivere.

2. Et koordineringsledd skal forankres i den ordinære strukturen med fagforeninger og forbundsregioner og deres valgte ledelse, og skal være fagforeningenes og forbundsregionenes forlengede arm i arbeidet overfor arbeidsgivere som omfatter flere fagforeninger/forbundsregioner og fatter bindende vedtak.

Koordineringsleddene skal:

- koordinere virksomheten på vegne av fagforeningene og forbundsregionene de representerer.
 - sørge for at tillitsvalgte etter aktuell hovedavtale blir valgt og fungerer, og bestemme hvordan de velges innen rammene av denne og forbundets retningslinjer for valg. Koordinere prosessen med valg av ansattrepresentanter, påse at sentrale samarbeidsavtaler følges og inngå lokale avtaler med andre forbund om samarbeid der dette er nødvendig.
 - påse at vedtekter, prinsipp- og handlingsprogram og vedtak fattet av overordnede organ følges opp i forhold til aktuell arbeidsgiver.
3. Forbundsregionen har ansvaret for å opprette koordineringsledd når virksomheten finnes kun innen én forbundsregion. Forbundsregionen innkaller til det første møtet i koordineringsleddet.

Følgende er representert i et koordineringsledd innen én forbundsregion:

- Styrerepresentanter fra fagforeninger med medlemmer ansatt i virksomheten, fortrinnsvis bør leder være representert.
- Overordnede tillitsvalgte i virksomheten.
- Fagforbundets ansattrepresentanter fra virksomhetens styre.
- Forbundsregionen kan velge å være fullverdig medlem i et slikt koordineringsledd.

Eventuell konserntillitsvalgt, aktuelle kompetansesentre, forbundsregionen samt hovedverneombud, når dette er medlem i Fagforbundet, har møterett.

4. Når virksomheter dekker flere forbundsregioner skal det opprettes koordineringsledd som nevnt i pkt 3. De aktuelle forbundsregioner har ansvar for å kalle inn til første møte. Forbundet sentralt kan bistå med innkallingen til dette møtet ved behov. Forbundsregionene er fullverdige medlemmer i koordineringsledd som dekker flere forbundsregioner når karakteren av virksomheten tilsier det. I slike koordineringsledd har en forbundsregion sekretariatsansvar.
5. Forbundet sentralt har ansvaret for å opprette regionale koordineringsledd i overordnede virksomheter som regionale helseforetak og liknende. Innkallingen til første møte skjer på vegne av forbundsstyret og ivaretas av kompetansesentrene.

Følgende er representert i et slikt regionalt koordineringsledd:

- Styret i aktuelle forbundsregioner med medlemmer ansatt i virksomheten, fortrinnsvis ved leder.
 - Konserntillitsvalgt eller liknende funksjon.
 - Fagforbundets ansattrepresentanter fra virksomhetens styre
 - Et kompetansesenter skal ha sekretariatsfunksjon.
 - Forbundsstyrets arbeidsutvalg og kompetansesentrene i regionen har møterett.
6. Det skal opprettes et styre i koordineringsleddet. Styret skal ivareta koordineringsleddets ansvar mellom møtene i koordineringsleddet. Et styre skal sammensettes av representanter fra fagforeningsstyrer/regionsstyrer og representanter fra valgte etter hovedavtalen. Representantene for fagforeningsstyrer/regionsstyrer skal utgjøre flertallet i styret, og en av disse skal være leder. Styret kan velge et arbeidsutvalg eller delegere fullmakter.
 7. Representanter for fagforeningsstyrer/regionsstyrer har møterett i Fagforbundets organer etter hovedavtale, slik som i utvalg av tillitsvalgte eller liknende, [jf. § 11.7](#), Forbundets organisasjonsledd på virksomhetsnivå, klubben.

Retningslinjer til § 13 Forbundsregionen

Retningslinjer til § 13.2.5

Revisjonen av forbundsregionens regnskaper skal skje i henhold til generelle revisjonsbestemmelser vedtatt i forbundet sentralt.

1. Revisjons- og kontrollkomiteen er ansvarlig overfor regionsmøtet.
2. Revisjons- og kontrollkomiteen skal revidere og føre tilsyn med forbundsregionens virksomhet og påse at den følger vedtekter, forbundets retningslinjer, handlingsplan og vedtak i forbundsstyret/landsstyret.
3. Revisjons- og kontrollkomiteen skal gjennomgå protokollene fra de organer som forplikter forbundsregionen for å sikre at vedtak som fattes er i samsvar med vedtekter og fullmakter.
4. Revisjons- og kontrollkomiteen har ansvar for å påse at handlingsplaner og budsjett for forbundsregionen blir fulgt opp.

5. Revisjons- og kontrollkomiteen kan til enhver tid forlange seg forelagt dokumenter og korrespondanse og kreve at tillitsvalgte og ansatte gir de opplysninger som de mener er nødvendig for å utføre sitt verv.
6. Revisjons- og kontrollkomiteen skal føre protokoll fra sine møter.
7. Revisjons- og kontrollkomiteen avgir beretning til forbundsregionens regionsmøte/representantskap. [jf. vedtektene § 13.4.4.](#)

Retningslinjer til § 13.3.1

Styret for forbundsregionen er medlem med fulle rettigheter i representantskapet, [se sammensetning av regionsstyret i vedtektenes § 13.4.1](#)

Retningslinjer til § 13.3.2

Antall representanter til yrkesseksjonene = Antall fagforeningsrepresentanter totalt x 0,2

Antall representanter til yrkesseksjonene x 0,15 = Grunnrepresentasjon pr yrkesseksjon

Antall representanter til yrkesseksjonene ÷ grunnrepresentasjon pr yrkesseksjon = resterende representanter til fordeling.

Resterende representanter skal så fordeles mellom yrkesseksjonene etter antall yrkesaktive medlemmer. Dette gjøres på følgende måte:

Yrkesaktive medlemmer yrkesseksjon kirke, kultur og oppvekst.

Sum yrkesaktive medlemmer totalt = yrkesseksjonens andel resterende representanter

Resterende representanter x yrkesseksjonens andel = antall resterende representanter for yrkesseksjon kirke, kultur og oppvekst.

Samme regnestykker gjøres for de øvrige yrkesseksjonene.

Summen av de 4 regnestykkene skal bli samme antall som resterende representanter til fordeling.

Avrundingsregler

Benytt kun 2 siffer bak komma. Tall til og med 0,49 avrundes til 0 og tall fra og med 0,50 avrundes til 1.

Antall representanter per yrkesseksjon blir da: Grunnrepresentasjon pluss antall resterende representanter.

Retningslinjer til § 13.4.2

Med disse bestemmelsene i vedtektene menes at forbundsregionens styre har en rett og plikt til å ta opp med styret i fagforeningen alle forhold som på en eller annen måte er i strid med forbundets interesser. Slike saker skal løses gjennom samarbeid mellom styret i forbundsregionen og styret i fagforeningen. Begge styrer har både rett og plikt til å bidra til at saken kan løses til beste for forbundets interesser.

I de tilfeller der saken ikke løses ved samarbeid, skal regionsstyret orientere den sentrale politiske ledelse. Regionsstyret kan innkalle til medlemsmøte i fagforeningen etter å ha varslet fagforeningens styre. Regionsstyret sender melding om saken til forbundsstyret, og har en rett og plikt til å sørge for at et lovlig fattet vedtak blir gjennomført i fagforeningen.

I tilfeller der det oppstår forhold som faller inn under § 10 om eksklusjon og suspensjon, skal regionsstyret igangsette behandling etter vedtektenes bestemmelser.

Retningslinjer til § 13.5.1

I tillegg til delegatene fra fagforeningene møter yrkesseksjonsstyret i regionskonferansen med fulle rettigheter.

Regionskonferansen for yrkesseksjonene avholdes senest 21 dager etter regionsmøtet.

Regionskonferansen oversender forslag på yrkesseksjonenes representanter med vara til landsmøtet. Forslagene oversendes den nasjonale yrkesseksjonens styre/ valgkomite innen 21. april.

Retningslinjer til § 13.6.1

Forbundsregionen velger selv hvordan de ønsker at regionskonferansen for ungdom skal settes sammen i forhold til representasjon fra fagforeningene, men den enkelte fagforening skal som et minimum være representert med en delegat til regionskonferansen for ungdom.

De faste medlemmene i ungdomsutvalget møter som delegater til regionskonferansen med fulle rettigheter.

Regionskonferansen for ungdom skal blant annet behandle rapporter om Fagforbundets ungdomsarbeid de siste to årene. Videre skal den vedta handlingsplan for neste periode.

Ungdomsutvalget velges på regionsmøtet. Leder er representant og nestleder er personlig vararepresentant til regionsstyret.

Student- og elevforum

1. For student- og elevmedlemmer innen forbundsregionen, skal ungdomsutvalget opprette et student- og elevforum tilknyttet forbundsregionens ungdomsorganisering og utpeke leder av dette. Forumet skal være på minimum 3 medlemmer. Dersom det er mulig kan det opprettes ett forum for studenter og ett forum for elever.
2. Regionsstyret har ansvaret for at det opprettes et student- og elevforum.
3. Forumet har en rådgivende funksjon overfor forbundsregionens ungdomsutvalg og ungdomsutvalget kan delegere enkeltoppgaver til forumet slik som verving og gi tilbud til medlemmer på utdanningsinstitusjonene.

Retningslinjer til § 14 Landsmøtet

Retningslinjer til § 14.4

Senest 6 måneder før landsmøtet holdes, sender forbundet melding til yrkesseksjonene, forbundsregionene og fagforeningene om hvor mange delegater yrkesseksjonene og forbundsregionene får etter den vedtatte fordelingen.

Til landsmøtet i 2021 møter forbundsregionene med det antall delegater fylkeskretsene i ny forbundsregion til sammen møtte med i landsmøtet 2017. Dette innebærer at [siste avsnitt i § 14.4](#) ikke kan legges til grunn ved landsmøtet i 2021.

1. For å være valgbar som delegat må medlemmet ha vært organisert i LO i minst 9 måneder, derav 6 måneder i Fagforbundet, før landsmøtet holdes.
2. Ved valg av delegater skal det tas hensyn til en rimelig fordeling etter kjønn, yrke og geografisk tilknytning (jf. § 5 i vedtektene). Valgene skal foregå etter at den foreløpige sakslisten til landsmøtet er behandlet.
3. Yrkesseksjonenes delegater til landsmøtet og varadelegater i rekke velges av en samling for de regionale lederne av yrkesseksjonene, [jfr vedtektenes § 20.2](#), etter innstilling fra styret/en valgkomite. Frist for innsending av forslag til delegater fra regionskonferansen [jfr retningslinjene 13.5.1](#) er 21. april.
4. Ungdoms- og pensjonistorganiserings delegater og varadelegater i rekke til landsmøtet velges av en samling for de regionale lederne i henholdsvis ungdoms- og pensjonistorganiserings. [Jfr vedtektenes §§ 21.1](#) og [21.2](#). etter innstilling fra styret/en valgkomite. Det fastsettes en frist for innsending av forslag til delegater fra regionskonferansen, ungdoms- og pensjonistutvalgene.
5. Forbundsregionens delegater til landsmøtet og varadelegater i rekke velges av regionsmøtet eller forbundsregionens representantskap. Fagforeningene kan foreslå inntil 6 delegater og 6 varadelegater og sende forslaget til forbundsregionen. Regionsstyret fastsetter fristen for innsending av forslag på delegater fra fagforeningene i forbundsregionen. Styret i forbundsregionen fungerer som valgkomité - og kan selv foreslå delegater. Forslag til valg av delegater settes opp i nummerorden. Forbundsregionens leder bør være med i forslaget. På grunnlag av de innkomne forslagene velger forbundsregionen delegater og varadelegater i rekke.
6. Melding med nødvendige fullmakter og opplysninger på delegater og varadelegater fra forbundsregionen sendes elektronisk til forbundet.
7. Melding med nødvendige fullmakter og opplysninger på yrkesseksjonenes delegater og varadelegater sendes elektronisk til forbundet.
8. Suppleringsvalg foretas av regionsstyret/sentralt yrkesseksjonsstyre. Denne myndigheten kan delegeres. Det må fattes et eget vedtak om dette.

Retningslinjer til § 17

Landsstyrets myndighetsområde

Retningslinjer til § 17.2

Suppleringsvalg skal foretas etter innstilling fra styret i yrkesseksjonene, ungdoms- og pensjonistutvalgene når tillitsvalgte fra disse organiseringene fratrer i perioden.

Retningslinjer til § 17.8

1. Når LO har fordelt antall kongressrepresentanter til forbundene, foretar forbundsstyret en fordeling til hver forbundsregion, med fradrag av landsstyrets medlemmer og lederne av kompetansesentrene. Forbundsregionenes representasjon beregnes ut fra medlemstallet i foregående kvartal.
2. Forbundsregionene som får representasjon tilskrives om antall representanter og vararepresentanter hver forbundsregion kan foreslå. Listen skal inneholde tre navn i prioritert rekkefølge. (Representanter og vararepresentanter fra samme forbundsregion). Forbundsregionene som ikke får representasjon skal foreslå tre navn i prioritert rekkefølge som stilles til disposisjon når vara til AU-medlemmer og kompetansesenterledere velges, og i situasjoner hvor det blir forfall på disse varalistene. Slikt valg av vara skal ta hensyn til medlemstallet i de aktuelle forbundsregionene. Vara for ungdomsrepresentantene hentes fra ungdomsutvalgets medlemmer og varamedlemmer.
3. I forbundsregionens forslag skal det tas hensyn til geografi, yrkesgrupper og kjønn jf. § 5 Likestilling.
4. Forbundsregionenes forslag til representanter sendes forbundet innen den frist som er angitt.
5. Forbundsstyret er valgkomité og forbereder saken til landsstyret, som foretar det endelige valget av representanter med personlige vararepresentanter til Landsorganisasjonens kongress.

Retningslinjer til § 17.12

1. Valgkomiteen for landsmøtet velges på landsstyremøte senest 3 måneder før landsmøtet avholdes.
2. Valgkomiteen sammensettes med en representant fra hver forbundsregion, en representant fra hver av de ulike yrkesseksjonene, pensjonistorganisasjonen, ungdomsorganisasjonen, samt to representanter fra landsstyret.
3. Valgkomiteen har til oppgave å innstille på kandidater for de valg som skjer på landsmøtet [jf. § 14.19](#).
4. Valgkomiteen bestemmer selv sin arbeidsform.

Retningslinjer til § 20 Yrkesseksjonene sentralt

Retningslinjer til § 20.1

Det avholdes landskonferanse i den enkelte yrkesseksjon hvert 4. år, senest 4 uker etter landsmøtet. Konferansen sammensettes av representanter valgt på regionsmøtet [jf. §13.2.4](#). Landskonferansen avholdes ikke samtidig med landskonferansene for ungdom og pensjonist.

Senest 10 måneder før landskonferansen holdes, sender det nasjonal yrkesseksjonsstyret melding til forbundsregionene om hvor mange delegater yrkesseksjonene får etter den vedtatte fordelingen.

Senest 10 måneder før landskonferansen holdes, sender det nasjonale yrkesseksjonsstyret melding til forbundsregionene om tidspunkt for landskonferansen.

Det nasjonale yrkesseksjonsstyret innkaller til landskonferansen på bakgrunn av ovennevnte nøkkel for fordeling av representanter. Melding med nødvendige fullmakter og opplysninger om yrkesseksjonenes delegater og varadelegater til landskonferansen registreres av forbundsregionen i landskonferansesystemet innen 1.april.

Hver landskonferanse har 100 delegater. Delegatene er fordelt forholdsmessig etter antall yrkesaktive medlemmer i yrkesseksjonen i forbundsregionen pr 1. januar i det året landskonferansen finner sted. Hver forbundsregion skal være representert med 3 representanter før fordeling foretas etter forholdstallsprinsippet. Til landskonferansen i 2021 møter forbundsregionene med det antall delegater fylkeskretsene i ny forbundsregion til sammen møtte med til landskonferansen 2017.

Medlemmene i det sentrale yrkesseksjonsstyret møter på landskonferansen med fulle rettigheter i tillegg til delegatene valgt på regionsmøtet.

Ved beregning av antall representanter tas utgangspunkt i antall yrkesaktive medlemmer i yrkesseksjonen.

Yrkesseksjonens valgte representanter er å anse som representanter for alle yrkesgruppene som er tilknyttet yrkesseksjonen.

Det sentrale yrkesseksjonsstyret kan i tillegg innkalle representanter uten stemmerett fra yrkesseksjonens nettverks-/faggrupper til konferansen.

Følgende saker skal behandles av landskonferansen:

- Konstituering
- Yrkesseksjonens faglige og økonomiske beretning tas til orientering
- Innkomne saker
- Yrkesseksjonens hovedlinjer vedtas i tråd med vedtak fattet på Landsmøtet

Retningslinjer til § 20.2

Innkalling til landskonferansen sendes delegatene senest 6 måneder før landskonferansen.

Sakspapirer sendes delegatene senest 3 måneder før landskonferansen.

Forslagsfristen for yrkesseksjonsstyret i forbundsregionene til hovedlinjene for yrkesseksjonene er 1. mai samme år som landskonferansen avholdes.

Innkaller til en ledersamling for de regionale lederne av yrkesseksjonene som sammen med det nasjonale yrkesseksjonsstyret skal velge yrkesseksjonens delegater til landsmøtet innen 30. april samme år som landskonferansen avholdes.

Innkaller til en ledersamling for de regionale lederne av yrkesseksjonene som sammen med det nasjonale yrkesseksjonsstyret skal foreslå representanter i henhold til vedtakene §§ [14.19.1](#), [14.19.2](#), [14.19.3](#) og [14.19.4](#).

Forslagene fremmes overfor Fagforbundets valgkomité.

Samlingen avholdes innen utgangen av juni samme år som Landsmøtet avholdes.

Dersom leder for den regionale yrkesseksjonen sitter i det nasjonale yrkesseksjonsstyret møter nestleder fra det regionale yrkesseksjonsstyret.

Melding om tidspunkt for ledersamlingen for de regionale lederne av yrkesseksjonene sendes senest 3 måneder før samlingen til forbundsregionen.

Retningslinjer til § 21 Ungdom og pensjonister

Retningslinjer til § 21.1

Fagforbundets landskonferanse for ungdom avholdes hvert annet år. I landsmøteåret avholdes konferansen senest 4 uker etter Fagforbundets landsmøte. De faste medlemmene i det sentrale ungdomsutvalget møter som delegater til landskonferansen med fulle rettigheter.

Sammensetning

Fordeling av delegater fra forbundsregionen til landskonferansen for ungdom beregnes etter følgende skala:

Fra 0 til 1000 medlemmer 3 delegater

Fra 1001 til 1750 medlemmer 4 delegater

Fra 1751 til 2500 medlemmer 5 delegater

Fra 2501 til 3250 medlemmer 6 delegater

Fra 3251 til 4000 medlemmer 7 delegater

Fra 4001 til 5500 medlemmer 8 delegater

Over 5501 9 delegater

Det er antallet medlemmer på 30 år eller yngre per 1. januar i det året landskonferansen for ungdom avholdes som avgjør hvor mange delegater den enkelte forbundsregion skal være representert med. Det velges tilsvarende antall vararepresentanter som antall delegater. Vararepresentantene velges i rekke.

Til landskonferansene i 2019 og 2021 møter forbundsregionene med det antall delegater fylkeskretsene i ny forbundsregion til sammen møtte med til landskonferansen 2017.

I tillegg kan den enkelte forbundsregion sende en observatør med tale- og forslagsrett til landskonferansen for ungdom.

Landskonferansen skal behandle:

- Konstituering
- Handlingsplan i tråd med vedtak fattet på landsmøtet
- Behandle saker relatert til ungdomsspørsmål.

Forslag som ønskes behandlet på landskonferansen skal være innsendt senest 2 måneder før landskonferansen avholdes.

Forslag til landskonferansen fremmes via ungdomsutvalget i forbundsregionen.

Saksdokumenter til landskonferansen sendes ut til delegatene minst 2 uker på forhånd.

Sentralt ungdomsutvalg har rett til å sette fram forslag til landskonferansen for ungdom. Forslagene fra fagforeningene og forbundsregionenes ungdomsutvalg må være det sentrale ungdomsutvalg i hende senest fire måneder før landskonferansen avholdes.

Ungdomsutvalget skal i det året landsmøtet avholdes, innkalle til en samling for de regionale lederne i Fagforbundet ung, som sammen med ungdomsutvalget skal:

- velge ungdomsdelegater til landsmøtet
- foreslå kandidater til: leder, nestleder, øvrige medlemmer/ varamedlemmer i ungdomsutvalget og dermed ungdomsorganiseringsrepresentanter til forbundsstyret/ landsstyret overfor landsmøtets valgkomité.
- foreslå en av hvert kjønn som kan velges til landsmøtets valgkomité jf. §§ [14.19.2](#), [14.19.3](#) og [14.19.4](#).

Retningslinjer til § 21.2

Landskonferansen for pensjonister holdes hvert 2. år. I Landsmøteåret avholdes konferansen senest 4 uker etter Fagforbundets landsmøte.

Landskonferansen består av: 2 delegater fra hver forbundsregion og det sentrale pensjonistutvalget.

Til Landskonferansene i 2019 og 2021 møter forbundsregionene med det antall delegater fylkeskretsene i ny forbundsregion til sammen møtte med til landskonferansen 2017.

Landskonferansen skal behandle:

- konstituering

- handlingsplan i tråd med vedtak fattet på landsmøtet
- behandle saker relatert til alders- og uførespørsmål

Forslag som ønskes behandlet på landskonferansen skal være innsendt senest 2 måneder før landskonferansen avholdes.

Forslag til landskonferansen fremmes via pensjonistutvalget i forbundsregionen. Sentralt pensjonistutvalg har rett til å sette fram forslag til landskonferansen.

Saksdokumenter til landskonferansen sendes ut til delegatene minst 2 uker på forhånd.

Sentralt pensjonistutvalg skal i det året landsmøtet avholdes, innkalle til en samling for de regionale lederne i pensjonistorganisingen, som sammen med pensjonistutvalget skal:

- velge pensjonistdelegater til landsmøtet
- foreslå kandidater til: leder, nestleder, øvrige medlemmer/ varamedlemmer i det sentrale pensjonistutvalget og dermed pensjonistorganisingens representanter til forbundsstyret/ landsstyret overfor Landsmøtets valgkomité, jf. §§ [14.19.2](#), [14.19.3](#) og [14.19.4](#).

Pensjonistforbundet

Representanter til ulike verv i Pensjonistforbundet oppnevnes av forbundsstyret etter innstilling fra det sentrale pensjonistutvalget.

Retningslinjer til § 23 Konfliktfond

Retningslinjer til § 23.1

Fagforbundet skal ha et konfliktfond som svarer til minst kr 1500,- pr. yrkesaktiv medlem, jf. [«retningslinjer for stønad under arbeidsstans»](#), ([Andre retningslinjer](#)).

Retningslinjer til § 24 Kontrollkomiteen

Kontrollkomiteen står som landsmøtevalgt organ til ansvar overfor landsmøtet. Kontrollkomiteens ansvarsområde er forbundets virksomhet uavhengig av hvordan virksomheten er organisert. Kontrollkomiteen skal:

1. Føre tilsyn med forbundets virksomhet og påse at lover og forskrifter, vedtekter og vedtak i forbundets besluttede organer, vanlig organisasjonsmessig praksis samt fagforeningspraksis blir fulgt. Det forutsettes at komiteen legger spesiell vekt på den økonomiske siden av forbundets virksomhet.
2. Påse at forbundets sentrale apparat følger opp budsjettfullmaktene om at de budsjettansvarlige kontrollerer at rammeoverføringene og andre midler som kanaliseres via forbundsregioner og foreninger blir brukt i henhold til forutsetningene som er nedfelt i budsjett eller andre vedtak.
3. Gjennomgå protokollene fra de organ som forplikter forbundet for å sikre at vedtak som fattes er i samsvar med vedtekter og fullmakter.
4. Påse at handlingsplaner og budsjett blir fulgt opp. Kontrollkomiteen kan til enhver tid forlange seg forelagt forbundets dokumenter og korrespondanse, og kreve at tillitsvalgte og ansatte gir de opplysninger som komiteen mener er nødvendig for å utføre sine verv.
5. Føre protokoll fra sine møter. Kontrollkomiteen bestemmer selv når og hvordan den skal arbeide ut fra de vedtak som er gitt på landsmøtet. Ingen andre organer eller personer kan pålegge komiteen begrensninger.
6. Avgi beretning om sitt arbeid til møter som behandler årsberetning og regnskap og hvilke konklusjoner den har trukket for sitt ansvarsområde.
7. Holde seg orientert om revisjonenes oppgaver og påse at revisjonen fungerer som forutsatt i henhold til vedtekter og avtaler.
8. Samarbeide med revisjonen slik at felles ressurser brukes på en effektiv måte.

Kontrollkomiteen og revisjonen har et selvstendig ansvar for hvert av sine områder. Disse områder vil i praksis gå noe i hverandre, så det er naturlig at komiteen har et nært samarbeid med forbundets revisjon.

For vurdering av den økonomiske informasjon og kvalitet i systemer og rutiner, er det naturlig at komiteen bygger på opplysninger og resultater fra internkontroll - og revisjonsarbeidet.

Andre retningslinjer

Retningslinjer for valg og avstemninger i Fagforbundet

Valg

1. Ved valg må man være oppmerksom på vedtektenes bestemmelser om hvilke verv som skal velges ved særskilt valg.
2. Hovedintensjonene med avstemningsreglene er å sikre at den som blir valgt har tillit hos flertallet av de stemmeberettigede.
3. Dersom det er flere enn én kandidat til vervet, foregår valget ved skriftlig avstemning.
4. Den enkelte stemmeberettigede skal forholde seg til tre alternative framgangsmåter.
 1. Stemme på en av kandidatene
 2. Stemme blankt
 3. Avholde seg fra å stemme.

Alternativ A og B er «Avgitte stemmer» og skal telle med.

Alternativ C er «ikke avgitte stemmer» og skal ikke telle med.

1. Den kandidaten som har fått flertall (over 50 %) av de avgitte stemmer, (alternativ A + B) er valgt.
2. Dersom ingen har fått flertall av de avgitte stemmer, skal det foretas omvalg mellom de to som har fått flest stemmer.
3. Når omvalg foretas, er det ikke anledning til å stemme blankt, men det er anledning til å avholde seg fra å stemme. Dersom noen likevel stemmer blankt, skal dette betraktes som ikke avgitt stemme.
4. Får to kandidater likt stemmetall ved 2. gangs avstemning, foretas loddtrekning.

Eksempler på valg hvor det er mer enn én kandidat til vervet:

3 kandidater - 32 stemmeberettigede

Resultat etter første avstemning:

A 14 stemmer
B 10 stemmer
C 3 stemmer
Blanke 3 stemmer
Avholdt seg 2 stemmer

Her må man ha bundet omvalg mellom A og B (ikke anledning til å stemme blankt.)

B 16 stemmer
A 14 stemmer
C 2 stemmer

B har fått 16 av 30 stemmer (B+A) og er dermed valgt. Stemmer avgitt for C er å regne som "ikke avgitte stemmer".

2 kandidater - 32 stemmeberettigede

Resultat etter første avstemning:

A 15 stemmer
B 13 stemmer
Blanke 3 stemmer
Avholdt seg 1 stemme

A har ikke flertall av de avgitte stemmer (31) og omvalg må foretas.

Resultat omvalg:

B 16 stemmer

A 15 stemmer

Avholdt seg 1 stemme

B er valgt.

2 kandidater - 32 stemmeberettigede

Resultat etter første avstemning:

A 15 stemmer

B 13 stemmer

Blanke 3 stemmer

Avholdt seg 1 stemme

A har ikke flertall av de avgitte stemmer (31) og omvalg må foretas.

Resultat etter omvalg:

A 15 stemmer

B 13 stemmer

Blanke 3 stemmer

Avholdt seg 1 stemme

I andre valgongang er det ikke anledning til å stemme blankt og disse stemmene blir derfor å betrakte som ikke avgitt.

A har fått 15 av 28 avgitte stemmer og er dermed valgt.

Avstemninger

Praktiske regler til hjelp ved avstemninger:

Ett forslag

De som stemmer for forslaget forholder seg i ro - de som stemmer mot rekker en hånd i været (viser stemmetegn).

Hvis det er tvil om resultatet, ber dirigenten om kontravotering. De som stemmer for forslaget skal rekke en hånd i været (viser stemmetegn), de som stemmer mot skal forholde seg rolig.

Er det fortsatt tvil telles stemmene.

Det er ved voteringer viktig å være konsekvent med avstemningsprosessen slik at det alltid er de som er enige i forslaget/innstillingen som bes om å forholde seg i ro under avstemningen. (De som er enige i forslaget/innstillingen forholder seg i ro - mot forslaget/innstillingen, viser det ved stemmetegn - det stemmes.)

To eller flere forslag

I noen tilfeller kan flere forslag settes opp mot hverandre. I andre tilfeller må det stemmes over hvert enkelt av forslagene. Det er vanlig å stemme over de mest ytterliggående forslagene først. Hvordan man skal gå fram, må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Hovedintensjonene med avstemningsmåten skal være å sikre at det forslaget som blir vedtatt har reell oppslutning hos flertallet av de stemmeberettigede.

Framgangsmåten ved avstemningen er den samme som nevnt i pkt. 1.

Utsettelsesforslag

Dersom det kommer forslag fra salen om utsettelse, eller forslag som vil medføre utsettelse, så skal dette forslaget settes under avstemning med en gang. Dersom det kommer forslag om utsettelse skal diskusjonen om selve saken stoppes. Forsamlingen skal gis anledning til å diskutere utsettelsesforslaget og konsekvensene av det før en går til avstemning. Dersom utsettelsesforslaget blir vedtatt, er behandlingen av saken avsluttet inntil den skal tas opp på nytt.

Skriftlig avstemning

Dersom én av møtedeltakerne forlanger det, gjennomføres skriftlig avstemning. Skriftlig avstemning skjer ved bruk av stemmesedler. Forslagene håndteres på samme måte som ved en åpen votering. Det bør velges et tellekorps ved skriftlige avstemninger.

Stemmelikhet - lederens dobbeltstemme

Ved stemmelikhet er forslaget forkastet, unntatt på styremøter der lederen har dobbeltstemme.

I møter hvor det er innsendt forslag til en sak, og det foreligger en innstilling fra et styrende organ, er det innstillingen det stemmes over og ikke de enkelte forslag. Hvis forslagstiller ønsker å få stemt over sitt forslag må forslaget fremmes på nytt i møtet.

Retningslinjer for tariffkrav/tariffrevisjoner/forståelse av overenskomster

Tariffkrav og tariffrevisjoner

1. Setter Landsstyret fram krav om ny tariffavtale, må kravet godkjennes på forhånd av Landsorganisasjonen.
2. Plassoppsigelse kan foretas når sekretariatet i Landsorganisasjonen har gitt sin godkjenning i henhold til pkt. 1.
3. Fører ikke forhandlinger eller mekling fram og forbundet vil sette i verk arbeidsstans, må godkjenning innhentes fra sekretariatet i Landsorganisasjonen.
4. Om en tariffrevisjon omfatter flere fagforbund eller fag, har forbundet plikt til å overlate ledelsen av forhandlingene til et forhandlingsutvalg i samsvar med [Landsorganisasjonens vedtekter § 14 pkt. 5](#).
5. Fagforening tilsluttet forbundet kan bare fremme krav om opprettelse av tariffavtaler eller si opp tariffavtale gjennom forbundets bestemmende organer.
6. Vil en fagforening fremme krav om endringer i lønn og arbeidsvilkår, skal saken først forberedes av fagforeningen og sendes til videre behandling på forbundsregionen.
7. Forbundet avholder tariffkonferanser i tilknytning til hovedoppgjørene. Forbundsstyret fastsetter form og ramme.
8. Fagforeningen kan ikke på egen hånd gå til plassoppsigelse.
9. Fagforeningen kan ikke på egen hånd iverksette arbeidsstans.

Twist om forståelse av overenskomster

1. Er en overenskomst kommet i stand, skal man ved forhandlinger søke å løse tvister i tråd med bestemmelsene i aktuell Hovedavtale.
2. Det enkelte medlem skal så snart råd er bringe tvisten inn for den tillitsvalgte. Dersom det finnes grunnlag for det, skal saken søkes løst ved forhandlinger med arbeidsgiver, jf. den aktuelle hovedavtalen. Kommer en ikke til enighet ved disse

forhandlingene, bringes saken inn til forbundet ved det aktuelle kompetansesenteret, som kan søke tvisten løst ved nye forhandlinger.

3. Det er viktig at både fagforeningen og forbundsregioner er orientert om slike saker.

Retningslinjer for avstemning over tarifforslag

1. Tarifforslag skal legges fram for de medlemmer interessedetvisten gjelder. For at avstemningsresultatet skal gi et fullgodt uttrykk for viljen hos medlemmene skal det gjennomføres uravstemning.
2. Har flertallet av de medlemmer som interessedetvisten gjelder stemt for forslaget, er det vedtatt. Har flertallet stemt imot er det forkastet.
3. Bli ikke vilkåret i pkt. 2 oppfylt, er avstemningen ikke bindende med mindre 2/3 eller mer av de medlemmer interessedetvisten gjelder, har deltatt i avstemningen.
4. Har mindre enn 2/3 tatt del i avstemningen, og vilkårene etter pkt. 2 ikke er fylt, sender forbundsstyret melding om avstemningen med innstilling til sekretariatet i Landsorganisasjonen om forslaget bør vedtas eller forkastes.
5. Omfatter en tariffrevisjon også andre fagforbund forholdes som bestemt i [Landsorganisasjonens vedtekter § 15 punkt 5 - 10](#).

Retningslinjer om arbeidsstans

1. Når samtykke til å iverksette arbeidsstans foreligger, skal fagforeningens styre utgjøre streikekomité.
2. Der det er flere fagforeninger som har berørte medlemmer, skal de sammen danne en «hovedstreikekomité» som har ansvaret for samordning av streiken i kommunen.
3. Dekker en fagforening flere arbeidsgivere skal det velges streikekomité hos den enkelte arbeidsgiver.
4. Fagforeningen har ansvaret for å organisere streiken, sette ut streikevakter, gi informasjon og ellers utføre de oppgaver som anses nødvendig.
5. Fagforeningen har også ansvaret for å registrere og følge opp hvilken streikestøtte den enkelte skal ha. Dette gjøres i medlemsregisteret (Fane 2). Forbundet sentralt utbetaler streikestøtaden.

Retningslinjer for stønad under arbeidsstans

1. Arbeidsstans som er satt i verk i medhold av retningslinjer for arbeidsstans, gir medlemmer som omfattes av arbeidsstansen rett til stønad.
2. Forbundsstyret fastsetter stønadens størrelse. Streikestønad er ikke skattepliktig inntekt.
3. For å få rett til stønad, må det enkelte medlem ha vært i arbeid på det tidspunkt arbeidsstansen inntreffer.
4. Medlemmer som var syke da arbeidsstansen ble satt i verk, har krav på stønad fra den dagen de blir friskmeldt mot å legge fram legeattest. Sykemeldt medlem som får sykelønnen stanset, utbetales streikestønad.
5. Medlemmer som er utskrevet til verneplikt når arbeidsstans blir satt i verk, får stønad fra den dagen de blir dimittert.
6. Ved utbetaling av stønad trekkes skyldig kontingent.

Fagforbundets gullmerke med diplom

Gullmerket kan deles ut til medlem som i mer enn 20 år har utført aktivt arbeid i eller for forbundet:

1. Medlemmet må ha hatt tillitsverv i eller for forbundet, forbundsregionen, fagforeningen eller utvalg som vedkommende er valgt eller utpekt til, i til sammen 20 år.
2. Forbundsstyret tildeler gullmerke med diplom etter forslag fra forbundet sentralt, forbundsregion eller fagforening.
3. Tillitsverv i tidligere Norsk Helse- og Sosialforbund og Norsk Kommuneforbund medregnes.

4. Behandling av søknadene om gullmerke med diplom delegeres administrasjonen.

Søknad:

Søknad om gullmerke med diplom sendes Fagforbundet, Postboks 7003 St. Olavs plass, 0130 Oslo eller post@fagforbundet.no

Søknaden skal inneholde medlemsnummer, navn og oversikt over alle tillitsverv medlemmet har hatt i 20 år.

[Kontakt oss](#)

[Personvern](#)

[Presse](#)

[Fagforbundet Ung](#)

[Nettbutikken](#)

[Brosjyrer og materiell](#)

[Ledige stilling](#)

[Fagakademiet - Kurs, konferanser og studier](#)

Fagforbundet i Norge

Boks 7003 St. Olavsplass, 0130 Oslo

Telefon: [23 06 40 00](tel:23064000)

E-post: post@fagforbundet.no

Ansvarlig redaktør: [Kjell-Erik N. Kallset](#)

Nettredaktør: [Ellisiv Solskinnsbakk](#)

Webmaster: [Knut Brobakken](#)

Følg oss i sosiale medier